

Ajaloolased oleviku teenistuses: ekspeditsioonivägede ohvitseride koolitamine

Ameerika Ühendriikide ja Ühendkuningriigi kogemused 1991–2008

Tamir Libel

Artiklis on käsitletud sõjaväelise hariduse ja sõjaajaloo rolli USA ja Briti ohvitseride väljaõppes pärast külma sõda. Artikli esimene osa annab ülevaate külma sõja järel tehtud peamistest ümberkorraldustest professionaalses sõjalises hariduses. Keskendutakse järgmistele teemadele: sõjaväelisest haridusest üldiselt, tsiviilerialade kasvavast hulgast kadeti- ja sõjakoolides ning professionaalse sõjaväelise hariduse õppekavade akadeemilisest akrediteerimisest. Teises osas analüüsitakse USA ja Briti sõjakolledžites teenivate ajalooõppejõudude rolli muutumist nende ümberkorralduste tulemusena, ajaloo õpetamise eesmärkide arengut, kursantide ajaloouurimuste kasutamist professionaalses enesearendamises ning ajalooõppe lõimimist professionaalse sõjaväelise hariduse süsteemi teiste õppevaldkondadega, nagu näiteks sõjamängud ja matkeharjutused. Artikkel lõpeb arutlusega nende arengute mõjust sõjaajaloo rollile sõjaväelises ja akadeemilises maailmas ning soovitab mõnda nende arengute käigus saadud kogemust tuleviku ümberkorralduste tegemiseks.

Siinkirjutajal on kaks eesmärki. Empiirilisel – kuigi on palju kirjutatud doktriinide ja sõjaväelise hariduse ümbersünnist 1970. aastate lõpus ja 1980. aastate alguses ning sõjaajaloo ja sõjaajaloolaste otsustavast rollist¹ – on vähe teada sellest, kuidas seejärel sõjaajalugu sõjaväelises hariduses

---

¹ Shimon Naveh, *In Pursuit of Military Excellence: The Evolution of Operational Theory*, The Cummings Center series 7 (London: Cass, 1997), 250–321.

kasutati. Käesolev artikkel on üks esimesi katseid selle lünga täitmiseks ja algab iseenesestmõistetavalt kronoloogilise ülevaatega nimetatud ümberkorralduste viimasest faasist. Teiseks, rakendades autori mujal arendatud ja esitatud kontseptuaalset raamistikku, jõutakse järeldusele, et sõjaväelise hariduse programmidel ja õpetajaskonnal on otsene mõju ohvitseride professionaalsele identiteedile ja asjatundmisele. Mahupiirangute tõttu on elukutseliste sõjaväelaste praktiliste oskuste aluseks konkreetse teadmispagasi valdamine ja sellel põhinev terve mõistus. Sõjaväelase elukutse eristub teistest elukutsetest selle poolest, et toetub teoreetiliste teadmiste baasile ning põhineb võimete ja oskuste kogumil, s.t teadmise ja oskuste monopolil, mis on vajalik „vägivalla haldamiseks“. Seega võib selle teadmusvaldkonna muutuva olemuse analüüs ja hinnang sõjaväelise hariduse õppekavade ümberkorraldustele heita valgust, kuidas ja miks toimuvad muutused sõjaväeliste organisatsioonide asjatundmises, professionaalses identiteedis ja institutsionaalses eetoses.²

1950. aastatest alates astusid Lääne relvajõududes sõjaajaloo asemele tollal esile kerkinud strateegilised uuringud, mille asjatundjad üheskoos kaitsevaldkonna õpetlastega võtsid üle sõjaajaloolaste kui julgeolekuvaldkonna tsiviilasjatundjate koha. Erinevalt sõjaajaloo humanitaartraditsioonist olid julgeoleku-uuringute juured pigem sotsiaalteadustes ja kvantitatiivsetes meetodites. Suurema osa külma sõja vältel oli sõjaajalugu analüütilise töövahendina marginaliseeritud.³ Lisaks sellele pörkusid sõjaajaloolased 20. sajandi teise poole alguses ülikoolides nii kolleegide kui ka üliõpilaste kasvavale vaenulikkusele. Alles 1960. ja 1970. aastatel, kui kerkisid esile sel ajal uued koolkonnad, nagu „sõda ja ühiskond“ ning „sõjauringud“ (*War Studies*), hakkasid sõjaajaloolaste uued põlvkonnad tagasi võitma oma valdkonna asjakohasust ja rakendatavust.⁴

---

² Autori parajasti käsil olev uurimus, mis on plaanis avaldada raamatuna.

³ Naveh, *In Pursuit of Military Excellence*, 2. Kaasaegne ülevaade sotsiaalteaduste intellektuaalsest domineerimisest varase külma sõja ajastu julgeoleku-uuringutes vt Gene L. Lyons ja Louis Morton, *Schools for Strategy: Education and Research in National Security Affairs* (New York: Praeger, 1965).

⁴ Naveh, *In Pursuit of Military Excellence*, 2; Richard Hart Sinnreich, „Awkward Partners: Military History and American Military Education“ – *The Past as Prologue: The Importance of History to the Military Profession*, toim. Williamson Murray ja Richard Hart Sinnreich (Cambridge, New York: Cambridge University Press, 2006), 59–60.

1980. aastate lõpuks oli professionaalne sõjaajalugu osaliselt tagasi võitnud oma staatuse akadeemilises maailmas, nagu ka sõjaväelistes õppeasutustes.⁵

Selles arengus võib näha ajalooteaduse ja sotsiaalteaduste vahel endiselt eksisteeriva lõhe juuri. Õppekavade koosseisu ei mõjutanud mitte ainult hegemooni vahetumine, vaid ka see, mida mõisteti sõjaväelise professionaalse asjatundmise ja identiteedi tuumana. Need, kes taotlesid sõjavägede ümberkorraldamist vastavalt uuele poliitilisele, ühiskondlikule ja operatsioonilisele tegelikkusele, edendasid õppekavade distsiplinaarse baasi muutmist, et kujundada ohvitserikorpusel uus professionaalne identiteet ja pädevus. Hiliste 1970. aastate veel üheks pärandiks oli tähelepanu keskendamine Preisi-Saksa sõjaväelise hariduse mudelile, mida nähti professionaalse sõjaväelise hariduse ideaaltüübina. Ümberkorraldajad said sellest mudelist inspiratsiooni, leidsid järjepidevuse ja said sellest õppetunde sõjaajaloo kasutamiseks sõjaväelises hariduses. See oli nii Fort Leavenworthi USA maaväe juhtimis- ja kindralstaabikolledži (U.S. Army Command and General Staff College) 1970. aastate reformides, aga ka 1980. aastate lõpu ümberkorraldustes, mida juhtis USA mereväe kindralleitnant Paul Van Riper (kes oli 1988–1989 Quantico juhtimis- ja staabikolledži direktor – *tlk*). Reformijate ja nende Saksa kolleegide vahel loodud tihedad sidemed aitasid esimestel oma ettepanekuid põhjendada ja ellu viia. Selle tulemusena kujunes õppekavade vahele selge piirjoon: varasem õpe oli põhinenud sotsiaalteadustel, 1970. aastate õppekavad aga innustusid sõjaajaloost ja suunasid ohvitserikorpust keskendumata sõjapidamisele. Esimest peeti professionaalse põduruse põhjuseks, mille tulemuseks olid Vietnami-taolised läbikukkumised. Kuigi 1990. aastate madala intensiivsusega konfliktid ja mittesõjalised operatsioonid (*operations other than war* – OOTW) nõudsid rohkem teadmisi ja suuremat teadlikkust poliitilistest ja ühiskondlikest küsimustest, ei olnud soovitusel suurendada õppes sotsiaalteaduste osakaalu eriti teretulnud.

---

⁵ Diskussioonist strateegiauringute esiletõusu kohta sel ajal vt Michael Evans, *Western Armies and the Use of Military History since 1945*, Working Paper no. 46 (s.n.: Australian Defence Studies Centre 1997), 10–11; Richard K. Betts, „Should Strategic Studies Survive?“, *World Politics* 50 (1997): 7–33; Sinnreich, „Awkward Partners“, 60.

Peamised reformid külma sõja järgses sõjaväelises hariduses

Vastupidiselt süngele pildile, mille maalis Iisraeli sõjaajaloolane Martin van Creveld oma 1990. aastal ilmunud põhjanevas uurimuses, olid USA ja Briti sõjaväelised õppeasutused kõrge kvaliteediga nii kogemuste kui ka sõjaväelise ja akadeemilise taseme poolest. Hoolimata sõjaväelastest õppejõudude kasvavast kvaliteedist, mida võrreldi van Creveldi uurimuses,⁶ oli nende institutsioonide ühisjooneks kiire rotatsioon ja õppeasutustesse suunatud ohvitseride arvu vähenemine. Niisugune areng tulenes operatsioonide kasvanud tempost ja Lääne relvajõudude suuruse märkimisväärsest vähenemisest 1990. aastatel.⁷

Väeliigiüleste sõjaväelise hariduse programmide kasutuselevõtt oli lisafaktor sõjaväeliste õppeasutuste isikkoosseisu vähenemisel. Initsiatiiv nõudis väeliikidelt oma parimate ohvitseride määramist teiste väeliikide õppeasutuste õppejõududeks.⁸ Selle tulemusena kasvas USA relvajõudude õppeasutustes kiiresti tsiviildoktorikaadiga õppejõudude osakaal ning selline areng viis suure muutuseni. Van Creveld märkis 1990. aastal, et sõjaväelistel õppeasutustel puudub akadeemiline akrediteering.⁹ Kuid külma sõja järgsetel aastatel oli pilt silmatorkavalt erinev. 2008. aastal võisid USA ohvitserid omandada akadeemilise kraadi kõigi väeliikide peamistes kõrgemates õppeasutustes. Paljud doktorikraadiga õppejõud olid märkimisväärse operatsioonikogemusega eruohvitserid. Kuid et nad olid oma teist karjääri alustanud 40. eluaastates, oli enamikul neist üsna väike akadeemiline kogemus väljaspool doktoriõpet.¹⁰

Briti relvajõududel olid samasugused probleemid, kuid nad hakkasid neid lahendama hoopis teisel viisil, andes akadeemilise õppe Briti

⁶ Martin van Creveld, *The Training of Officers. From Military Professionalism to Irrelevance* (New York: Free Press, 1990), 85–87.

⁷ Tamir Libel, „The Professionalism of the Education and Training of Combatant Officers in the Post Modern Western World“ (doktoritöö, Ramat Gani Bar-Ilani ülikool, 2009).

⁸ *Ibid.*

⁹ Creveld, *The Training of Officers*, 81–83.

¹⁰ Bradley L. Carter, „No „Holidays from History“: Adult Learning, Professional Military Education and Teaching History“ – *Military Culture and Education*, toim. Douglas Higbee (Farnham, Surrey & Burlington, VT: Ashgate, 2010), 180.

kaitseakadeemias (Defence Academy) teiste õppeasutuste kanda. Briti sõjakolledžites kuuluvad tsiviilõppejõud kaitseuuringute osakonda (Defence Studies Department), mis kuulub koos sõjateaduste osakonna (War Studies Department) ja rahvusvahelise poliitika instituudiga (International Policy Institute) King's College'i sõjateaduste gruppi (War Studies Group). King's College kaasati ühendväeliikide juhtimis- ja staabikolledži (Joint Services Command and Staff College, JSCSC) akadeemilise õppekava arendamisse ja vastutas üksinda selle valikkursuste arendamise eest.¹¹

Kaitseuuringute osakonna asutamine oli veelahkmeks Briti sõjaväelises hariduses, mis muutus oma loomult üsna akadeemiliseks.¹² Osakond oli Briti kaitseakadeemia ja Londoni ülikooli King's College'i strateegilise partnerluse üks komponent. Koostöö varustas Briti sõjaväelastest kolleegid kõrgete akadeemiliste standardite eelistega, ilma et oleks nõrgenenud õppejõudude staatus, kes läksid sõjaväe õppeasutustesse, nagu see juhtus USA-s. King's College'i ja kaitseakadeemia koostöölepinguga säilitasid tsiviilõpetlased oma akadeemilise kuuluvuse, töölepingu ja akadeemilise vabaduse.¹³

Relvajõud on püüdnud oma õppeasutuste akadeemilist staatust parandada kolme omavahel seotud eesmärki järgides: tõstes oma õppejõudude akadeemilisi tulemusi, täiustades institutsionaalse evalveerimise mehhanisme ning suurendades kursantide uurimis-, analüüsi- ja suhtlemisvõimet. Need kombineeritud meetmed olid suunatud ohvitseride erialase õpetamise tulemuslikkuse suurendamisele ja kvaliteedi tõstmisele. Kuigi mõlemad, nii USA kui ka Ühendkuningriik võtsid ühesuguse akadeemilisema orientatsiooni, olid meetmed erinevad. USA sõjaväelised õppeasutused taotlesid sõjaliste õppekavade akrediteerimist. Seevastu Ühendkuningriigis lõimiti akadeemiline valdkond kaitseuuringute osakonna

---

¹¹ Quality Assurance Agency for Higher Education Report (Q437/2001), Subject Review Report: King's College London, Politics, October 2001. Ühendväeliikide juhtimis- ja staabikolledži ümberkorraldamise kohta vt Tamir Libel, „The Advanced Command and Staff Course (ACSC) – The First Ten Years,“ *National Defense University „Carol 1“, Bulletin 2* (2010): 45–56.

¹² John Kiszely intervjuus autorile Shrivenhams Inglismaal 2008. aasta aprillis. Erukindralleitnant Kiszely oli sel ajal Briti kaitseakadeemia direktor; Victoria Syme-Taylor intervjuus autorile JSCSC-s Shrivenhams 2008. aasta aprillis.

¹³ Intervjuu Victoria Syme-Tayloriga; intervjuu kindralleitnant John Kiszelyga.

näol sõjaväeliste õppeasutuste hulka. Selle tulemusena värbasid USA kõrgemad sõjaväelised õppeasutused akadeemilise akrediteerimise saavutamiseks oma õppejõudude koosseisu suurel hulgal tsiviiliskutest õppejõude, britid aga panid aluse partnerlusele tsiviilerialade doktorite ja oma kõrgemate sõjaväeliste õppeasutuste juhtivkoosseisu vahel.¹⁴

Siiski ei ole üheselt selge, kas USA ja Briti relvajõudude lootus, et akadeemiline mudel võiks märgatavalt parandada ohvitseride erialast haridust, ka tegelikkuses saavutati. Kuigi algatus aitas kaasa laiaulatuslikele ümberkorraldustele õppekavades, polnud tulemused ei algupäraselt innovatiivsed ega isegi mitte märkimisväärselt uudsed. Teisalt võis peamine mõju olla õpetamise kvaliteedi kasv, sealhulgas iseseisva õppe ja uurimistöö osa suurenemine senise passiivse õppimise asemel, ning õppeasutuste muutunud institutsionaalne eetos, mis tulenes õppejõudude koosseisu, õppemeetodite ja akrediteerimise muutmisest tsiviilõppeasutuste omadega sarnasemaks.

Sõjaajalugu ja sõjaajaloolased külma sõja järgsetes õppereformides

Sõjaajaloolastel oli juhtiv osa sõjakolledžite asutamisel, mida võiks käsitada kui peamist ja kõige innovatiivsemat sündmust sõjaväelise hariduse uuenemisel 20. sajandi lõpus. Mingil määral innustatuna sõjaajaloo uuestisünnist 1970. aastate lõpus ja 1980. aastate alguses asutati need õppeasutused ajaloo huviliste vanemohvitseride ja akadeemiliste ajaloolaste koostöös. Esimene neist oli Sõjateaduste Instituut (School of Advanced Military Studies, SAMS), mis asutati 1983. aastal. SAMS-i asutamine viis teiste seesuguste õppeasutuste loomiseni. Praegu Õhu- ja Kosmoseväe Instituudi (School of Advanced Air and Space Studies, SAASS) nime kandev kõrgkool asutati 1990. aastal Maxwelli õhuväebaasis Alabamas ning samal aastal avas oma ukse merejalaväe kõrgkool (U.S. Marine Corps' School of Advanced Warfighting). Ainus vaste Euroopas

---

¹⁴ „Juhtivkoosseis“ (*Directing Staff*) on Briti termin, mida kasutatakse kõrgemate sõjaväeliste õppeasutuste õppejõudude kohta. (*Autori märkus.*)

on Briti kõrgema väejuhatuse ja staabikursus (Higher Command and Staff Course, HCSC), mis avati 1988. aastal maaväe juhtimis- ja staabikolledži (Army Command and Staff College) juures Camberleys.¹⁵

Sõjateaduste Instituut (SAMS) asutati vastuseks kasvavale rahulolematusele USA maaväe sõjaväelise hariduse õppekavadega. Esmakordselt käidi idee välja 1981. aasta juunis.¹⁶ Ühendrelvaliigikeskuse (Combined Arms Center, CAC) ülem kindralleitnant William R. Richardson oli mures sellepärast, et juhtimis- ja kindralstaabikolledži (Command and General Staff College) õppekava ei vastanud enam loodavale õhkmaa-lahingu doktriinile. 1982. aasta 10. septembril tehti Ühendrelvaliigikeskuse uuele ülemale kindralleitnant Jack N. Merrittile vormiline ettepanek uue kursuse moodustamiseks. 28. detsembril 1982 kinnitas USA maaväe väljaõppe ja doktriini väejuhatuse (TRADOC) juhataja kindral Glenn K. Otis uut tüüpi kursuse alustamise 1983. aasta suvel. Esimene 14 kuulajaga kursus algas 20. juunil 1983.¹⁷

SAMS pakub kaht õppeprogrammi. Sõjateaduste programm (Advanced Military Studies Program, AMSP) on oma loomult teise aasta kursus majoritele ja kolonelleitnantidele, kes valitakse välja väejuhatuse ja kindralstaabi ohvitseride kursuse lõpetajate seast. Kõrgem operatsioonikunsti stipendiaadiprogramm (Advanced Operational Arts Studies Fellowship, AOASF) on väiksem kaheaastane kursus pataljoni-ülema kogemusega kolonelleitnantidele ja kolonelidele. Esimesel aastal keskendutakse sõjapidamise operatsiooni- ja strateegiatasandile. Teisel aastal on stipendiaadid AMSP seminaride juhatajad. Need kaks algselt eraldiseisvat programmi lõimusid üha enam aastatel 1991–2003.¹⁸

Kuigi SAMS on magistritaseme kõrgkool, ei ole tema väga struktureeritud õppekava võrreldav tsiviilkõrgkooli õppekavaga. SAMS rakendab

---

¹⁵ Ainus seda tüüpi instituut väljaspool USA-d ja Ühendkuningriiki, Iisraeli Operatsiooniteooria Uurimise Instituut (OTRI), oli rohkem uurimisinstituut kui õppeasutus. Selle väikese-mõõdulise haridustegevuse kohta vt Tamir Libel, „IDF Operational Level Doctrine and Education,“ *Defense & Security Analysis* vol. 26, no. 3 (2010): 321–324.

¹⁶ Frank L. Barth, „The Challenges of Leadership Development in the United States Army: Part II – The School of Advanced Military Studies (SAMS)“ – *Fort Leavenworth, KS: School of Advanced Military Studies – Command and General Staff College* (2001), 9.

¹⁷ *Ibid.*, 3.

¹⁸ Kevin Bensoni elektronkiri autorile 31. detsembril 2007; Barth, „The Challenges,“ 3.

standardiseeritud õppekava, mis tagab selle, et kõik kursandid õpivad peaaegu identse programmi järgi. Õppejõud õpetavad väheste valikutega moodulitena, mille tundide sisu, kohustusliku kirjanduse loetelud ja aruteluteemad on ette kindlaks määratud.¹⁹ Selle tulemusena oli õppekava sisu muutmine nullsummamäng, mis tekitas õppejõudude vahel pingeid. See oli peamine tüliõun SAMS-is õpetavate sõjaajaloolaste ja politoloogide vahel.

Kuni 2007. aastani moodustas sõjaajalugu umbes kolmandiku nii ASMP kui ka AOASF-i õppekavast. Tundide eesmärk oli näidata operatsioonikunsti arengut ja põhistada teadmisi, mis olid omandatud sõjateooriat õppides.²⁰ Suur tähelepanu, mida osutati sõjaajaloole, tõi kaasa sõjaajaloolaste domineerimise õppejõudude seas. SAMS-i alguses, 1983. aastal, õpetasid kolonel Huba Wass de Czege ning kolonelleitnandid Douglas Johnson ja Harold Winton. Viimasel oli filosoofiadoktori kraad ajaloo alal. 1993. aastal oli SAMS-is kuus õppejõudu. Õppepersonalit arv hakkas kasvama 2004. aastal, kui seal oli üheksa filosoofiadoktorit: viis ajaloolast, kolm politooloogi ja üks filosoof. 2008. aastaks oli õppejõudude arv kasvanud 14-ni – kaheksa ajaloolast ja kuus politooloogi.²¹ Pinged ajaloo domineerimise pärast SAMS-i õppekavades tekkisid siis, kui palgati esimesed kaks politooloogi. Nad palgati ajal, kui SAMS-i juures oli plaanis asutada doktoritaseme kursus, mis hiljem peatati. Paratamatult aga tõi poliitika-teaduse ainete lisamine õppekavasse kaasa mõne ajalooaine väljaarvamise. Pinged ja vaidlused algasid uuesti, kui operatsioonid „Iraqi Freedom“ ja „Enduring Freedom“ olid venima jäänud. See nõudis SAMS-i lõpetajatelt üha suuremat arusaamist operatsioonidega seotud poliitikaküsimustest.²²

Õhu- ja Kosmoseväe Instituut (SAASS). 1980. aastate lõpuks jõudis USA õhuväe staabiülem kindral Larry Welch järeldusele, et tema väe-liigi doktriinil puudub intellektuaalne jõud ning see pole ei empiirilisel ega kontseptuaalselt tasemel. Ta tajus, et hädavajalik on innovatiivne ja teaduspõhine doktriin, mis juhiks korraka nii väearendust kui ka õhuväe rakendamist operatsioonidel. Alguses proovis Welch eesmärki saavutada

¹⁹ Carter, „No „Holidays from History“,“ 141.

²⁰ Kevin Bensoni elektronkiri autorile 12. augustil 2011.

²¹ *Ibid.*

²² *Ibid.*

õhuväe kolonelide suhtumiste ja tõekspidamiste muutmisega, kuid edukalt. Seejärel otsustas ta välja arendada õppeprogrammi 25 väga andeka, visiooni ja strateegiahuviga majori jaoks. Ta oli veendunud, et õhuväe olemasolev sõjaväelise hariduse süsteem ei suuda sellist programmi pakkuda. Sellest tulenevalt otsustas ta lisada õhuväe juhtimis- ja staabikolledži kursusele uue jätkukursuse.

Kokkusattumusena arendas õhuväe ülikooli (Air University, AU) õppegrupp samal ajal õhuväe juhtimis- ja staabikolledži jaoks teise aasta kursust. Kursus oli loodud sõjaajaloo ja sellega seotud ainete õpetamise arendamise programmina AU tulevase teaduskonna jaoks. Kui kindral Welch 1988. aasta juunis oma plaani avalikustas, liitus AU õpperühm tema jõupingutustega ja reorganiseeris sellele vastavalt oma töö. Ühised jõupingutused viisid SAAS-i (School of Advanced Airpower Studies) avamiseni 1991 aasta suvel. Esimene 25-liikmeline lend lõpetas 1992. aasta juunis.²³

Nagu SAMS-is, nii arutleti ka SAASS-is õppekava eelistatava sisu üle ja sõjaajaloo koha üle selle sees. Väitlus kulmineerus 1992. aasta juunis, kui SAAS-i teine dekaan, kolonel Philip Meilinger esitas oma ametiaja alguses hinnangu õppekavale ja õppemeetoditele. Ta väitis, et õppekava ja õppemeetodid toetuvad liiga palju sõjaajaloo juhtumiuuringute meetodikale ning õppekava ja -meetodeid peab laiendama. Meilinger meenutas hiljem, et õppekava oli „peaaegu ajaloo magistriõppekava“, ja nentis, et tema jõupingutused tuua värskeimat hingamist ärritasid mõnd ajaloolast. Meilinger lisas, et pärast tema lahkumist SAASS-ist taastus ajaloolaste domineerimine õppejõudude seas, õppekavade kujundamisel ja õppemetoodikas.²⁴ Siiski oli Meilingeril pikemas vaates õigus. Tema järeltulija, dr Robert C. Owen, püüdis sarnaste eesmärkide poole. Owen tegi õppekava ümber, et

---

²³ Harold R. Winton, „The Creation and Sustainment of Advanced Warfighting Institutions“ – *Warfighting and Ethics: Selected Papers from the 2003 and 2004 Rowell Seminars*, toim. Russell Parkin (Canberra: Canberra Land War Studies Centre, 2005), 14; Stephen D. Chiabotti, „A Deeper Shade of Blue: The School of Advanced Air and Space Studies,“ *Joint Forces Quarterly* vol. 49, no. 2 (2008): 74. Õhujõudude instituut nimetati 2003. aastal Õhu- ja Kosmoseväe Instituudiks.

²⁴ Tamir Libel ja Joel Hayward, „Adding Brain to Brawn: The School of Advanced Air and Space Studies and Its Impact on Air Power Thinking,“ *Air Power Review* vol. 13, no. 2 (2010): 72–73.

pakkuda kursantidele rohkem erinevaid vaateviise, varustada neid näidete-ga ajaloost, mis tugevdaksid nende arusaamist sõjapidamisest, ja panna neid mõtlema, kuidas oma uusi teadmisi rakendada.²⁵

Briti kõrgema väejuhatuse ja staabikursus (HCSC). Sõjaajaloolastel oli juhtiv roll Euroopa ainsa sõjateaduste instituudi rajamisel. Juhtivad ajaloolased, nagu professorid Brian Holden Reid ja Lawrence Freedman, osalesid kõrgema väejuhatuse ja staabikursuse esimese kursuse arendamisel. Kursuse loojatel oli samuti hea kontakt SAMS-i ja Bundeswehri Hamburgi *Führungsakademie* maaväe osakonnaga.²⁶ Ohvitser, kellele tehti ülesandeks HCSC asutamine, sai osa oma ettevalmistusest SAMS-is.²⁷ Täiendavat toetust pakkusid King's College'i sõjateaduste osakond ja Kuninglik Sõjateaduste Kolledž (Royal Military College of Science, RMCS).²⁸ Need algatused olid osa Briti maaväe kindralstaabi ülema marssal Sir Nigel Bagnalli reformidest 1988. aastal.

Bagnalli eesmärk oli asutada kursus, kus koolitatakse vanem- ja staabiohvitseri operatsioonikunsti ja operatsioonitaseme sõjapidamise alal. Kursuste lõpetajad pidid teenima üksuseülematena, aga ka Briti ja rahvusvaheliste staapide staabiohvitseridena.²⁹ Esimestel aastatel, kui kursus tegutses maaväe juhtimis- ja staabikolledži juures, korraldati see kolmekuuliseks üks kord aastas. Igas lennus oli 24 Briti ohvitseri ja neli ohvitseri teistest NATO riikidest. Esimestel aastatel keskendus õppekava sõjaajaloo juhtumiuuringutele, mis olid seotud sõjatehnika arengu mõjuga sõjalistele operatsioonidele.³⁰ HCSC, mida alates 1997. aastast korraldatakse kord aastas ühendväeliikide juhtimis- ja staabikolledži (JSCSC) juures, on kirjeldatu otsene järeltulija, ehkki on esialgse kursusega võrreldes laienenud nii temaatiliselt kui ka organisatsiooniliselt.³¹

²⁵ *Ibid.*, 74 jj.

²⁶ Markus Mäder, *In Pursuit of Conceptual Excellence: The Evolution of British Military-Strategic Doctrine in the Post-Cold War Era, 1989–2002*, Studien zu Zeitgeschichte und Sicherheitspolitik 13 (Bern: Lang, 2004), 90.

²⁷ Sinnreich, „Awkward Partners,“ 63, viide 33.

²⁸ Higher Command and Staff Course Directive (1997), 2.

²⁹ Mäder, *In Pursuit of Conceptual Excellence*, 88.

³⁰ H. M. Rose, „New Horizons at the Staff College Camberley,“ *The RUSI Journal* vol. 138, no. 6 (1993): 77.

³¹ Higher Command and Staff Course Directive (1997), 1.

Ajalooengute õppe-eesmärgid

Nagu eespool märgitud, on sõjaajalugu ja sõjateooria alati olnud sõjakolledžite õppe tuumaks ning seda eriti SAMS-i õppekavas.³² Sõjaajalugu oli eesmärgipäraselt põimitud teooria ja teiste distsipliinidega. Ajaloo- ja juhtumiuuringuid kasutati operatsioonidetailide kontrollimiseks, samuti sõja- ja konfliktijärgsete operatsioonide ettevalmistamiseks.³³ See pedagoogiline lähenemine peegeldus alates 1970. aastate lõpust ka emorganisatsiooni, USA maaväe juhtimis- ja kindralstaabikolledži (CGSC) uuenenud rõhuasetustes. 1979. aastal asutati kolledžis lahingu-uuringute instituut (Combat Studies Institute), mis oli mehitatud nii ohvitseride kui ka tsivilistidest ajaloolastega. Selle ülesandeks tehti sõjaliste operatsioonide ajaloo uurimine ja uurimistulemuste publitseerimine. Järk-järgult sai sellest kolledži üks viiest peamisest akadeemilisest osakonnast.³⁴ Kolledži juhtimise ja kindralstaabi teaduskonna (CGSS) põhikursuses olid sõjandusõppe moodulid esialgu määratud ainult neile, kes taotlesid sõjakunsti ja -teaduse magistrikraadi või olid välja valitud SAMS-i suunamiseks, kuid järk-järgult avati need kõigile kursantidele.³⁵ Järgnevatel aastatel omandasid sõjaajalooained suure tähtsuse nii põhiõppekavas kui ka valikainetes. 21. sajandi alguses põhinesid CGSS-i sõjaajaloo osakonna kursused „kasutatava mineviku“ kontseptsioonil, s.t oldi seisukohal, et sõjaajaloo õppimine ja õpetamine peab alati sisaldama praktilist eesmärki.³⁶

1980. aastate lõpuks liitus ka USA merejalavägi USA maaväega, et äratada taas huvi sõjaajaloo vastu ning taasavastada, kuidas seda rakendada ohvitserikoolitusel ja doktriini arendamisel. Samasuguse rahulolematuse tõttu olemasolevate professionaalsete standarditega tuli merejalaväele kasuks õppida maaväe kogemustest ning nad kasutasid maaväe reformide edukust oma algatuste põhjendamiseks. 1988. aasta suvel määras USA merejalaväe juhataja kindral Alfred Gray kindralleitnant

---

³² Sinnreich, „Awkward Partners,“ 62.

³³ *Ibid.*, 63.

³⁴ *Ibid.*, 62.

³⁵ *Ibid.*

³⁶ Carter, „No „Holidays from History“,“ 173.

Paul Van Riperi merejalaväe juhtimis- ja staabikolledži (Quantico Virginias) direktoriks. Gray tegi Van Riperile ülesandeks korraldada kolledži õppekava ümber nii, et see keskenduks sõjaajaloo ja manööversõja kontseptsioonidele. Ta rõhutas vajadust põimida sõjaajalugu operatsioonide ja taktika õppekavasse tervikuna ja mitte piirduda ainult erikursustega. Samuti pidi õppekava panema rõhku Clausewitzi ja Sunzi tööde tundmaõppimisele.³⁷

Gray andis Van Riperile ka ühe veel suurema ülesande. Seades eesmärgiks merejalaväe kogu sõjaväelise hariduse ümberkorraldamise, otsustas Gray asutada merejalaväe ülikooli (Marine Corps University). Van Riper juhtis juhtimis- ja staabikolledži meeskonda, mis töötas uue asutuse jaoks välja edukatele minevikunäidetele – sealhulgas Scharnhorsti *Kriegsakademie* – tugineva programmi. Uus ülikool asutati 1990. aastal ja Van Riper oli selle esimene president. Oma ametiaja jooksul keskendus ta sõjaajaloo lülitamisele aluskomponendina kõigi talle alluvate asutuste õppekavadesse.³⁸

Need sõjaväelise hariduse reformid kulmineerusid merejalaväe kolledži, kõrgema sõjakolledži (School of Advanced Warfighting, SAW) asutamisega. Esimene 14-liikmeline kursus alustas õppetööd 10. juulil 1990.³⁹ 2001. aastal SAW-i direktoriks olnud kolonelleitnant John Baconi sõnul on sõjaajalugu olnud õppekava aluseks algusest peale.⁴⁰ Tõepoolest, 11-kuulise kursuse jooksul tegelevad kursandid intensiivselt väljavalitud sõjaajaloosündmuste juhtumiuuringutega üldteemade – operatsioonikunsti ja probleemilahenduste leidmise – raames.⁴¹ Niisiis on sõjaajalugu jätkuvalt merejalaväe esimese astme sõjakooli õppe selgroog.

Briti kaitseakadeemia teise direktori, erukindralleitnant Sir John Kiszely väitel oli sõjaajalool samasugune roll ka Briti kõrgema väejuhatuse ja staabikursusel (HCSC). Ta märkis, et kursusel pandi suurt rõhku sõjaajaloole ja selle panusele vanemstaabiohvitseride ja üksuseülemate

³⁷ Paul K. Van Riper, „The Relevance of History to the Military Profession: An American Marine’s View” – *The Past as Prologue*, 49–50.

³⁸ *Ibid.*, 50–52.

³⁹ Barth, *The Challenges*, 12.

⁴⁰ *Ibid.*, 51.

⁴¹ *Ibid.*, 30.

professionaalsel arendamisel. Veel enam, kursuse ilmselge ja peamine eesmärk on olnud innustada oma vilistlasi jätkama sõjaajaloo uurimist ühe osana nende edasises professionaalses enesearendamises.⁴²

Sõjaajaloouringud professionaalseks arendamiseks

Ameerika ja Briti sõjakolledžid, mis rakendasid järjest rohkem akadeemilist mudelit, kombineerisid oma õppekavad sõjaajalooõppe suureneva osakaaluga, et teha individuaalse uurimistöö kirjutamine kohustuslikuks kõigis sõjakolledžites. Nagu ikka, oli teerajajaks SAMS. Alguses pidi iga SAMS-i AMSP kursuse kursant kirjutama kaks uurimust ja andma põhjaliku suulise eksami.⁴³ Esimene uurimus tegeles taktikaküsimustega, teine aga keskendus ühe kõrgema väejuhatuse taseme probleemi lahendamisele.⁴⁴ Alates 2001/2002. õppeaastast vähendati nõudmised ühe uurimuseni, sest töökoormus oli suurenenud matkeõppe ja praktiliste harjutuste lisandumise tõttu programmis.⁴⁵ SAASS-i programmis pidi iga kursant kirjutama magistritööna mahuka, 50–80-leheküljelise uurimuse, mis käsitles uurimisülesandes püstitatud kesket küsimust ja mille õppejõudude komisjon pidi heaks kiitma. Iga kursandi uurimistöö oli oma juhendaja.⁴⁶ Samamoodi pidid SAW-i kursandid kursuse vältel kirjutama kaks 15-leheküljelist uurimust. Talvel kirjutasid nad ühe töö ajaloouurimusena ja kevadel teise, tulevikusõja kontseptsioonile keskenduva.⁴⁷ Õhujõudude SAASS andis isegi panuse oma uurimisvaldkonna teaduskirjandusse. Selle tähtsaim osa oli põhjalik ja mõjukas antoloogia „The Paths of Heaven: The Evolution of

---

⁴² John P. Kiszely, „The Relevance of History to the Military Profession: A British View“ – *The Past as Prologue*, 25.

⁴³ United States of America. Army Command and Staff College. Self-Study Report: Submitted to the Commission on Institution of Higher Education of the North Central Association of Colleges and Schools (Fort Leavenworth, Pennsylvania, 1995), 63–64.

⁴⁴ *Ibid.*, 65.

⁴⁵ Barth, *The Challenges*, 10.

⁴⁶ Libel ja Hayward, „Adding Brain to Brawn,“ 75–76.

⁴⁷ Barth, *The Challenges*, 12–13.

Airpower Theory“ peatükkidega endiste ja teenistuses olevate SAAS-i kolleegide sulest.⁴⁸

Nagu eespool märgitud, ei akrediteerinud Briti relvajõud oma õppekavu ise, vaid täiendasid neid järjest akadeemilisema programmiga. Seetõttu olid Briti nõudmised juhtimis- ja staabikursuste kursantidele uurimistööde kirjutamiseks mõneti teistsugused kui USA-s. 20. sajandi lõpuks oli Briti maaväe ohvitseridel, kes õppisid staabikolledžis, võimalus lõpetada sõjateaduste magistrikraadiga. Kuid ainult umbes 50% kursantidest valis selle võimaluse.⁴⁹ Briti väeliikide staabikolledžite JSCSC-sse konsolideerimise järel sõlmiti leping Kaitseakadeemia ja King's College'i vahel, mille tulemusena seati JSCSC-s sisse kaitseuuringute magistri-kraad-diplom (MA/DgDip in Defence Studies). Londoni ülikool tunnustas seda kraadi jätkuõppekraadina (*post-graduate degree*). Magistritaseme programm sisaldas neli kohustuslikku moodulit: strateegiauuringud, operatsiooni- ja julgeoleku-uuringud, valikkursus ja kursusetöö – *Defence Research Paper*.⁵⁰

Juhendatud iseseisev töö enne õpinguid HCSC-s on selle kursuse traditsiooniline komponent. Silmapaistvate uurimistööde kohustuslik lugemine loob kursantide ühise teadmiste baasi. Õppejõud püüavad innustada kursante uuesti sõjaajaloost huvituma, mis muutuks eluaegseks enesearendamise töövahendiks.⁵¹ Samal põhjusel on õppekavasse jäetud aeg individuaalõppeks ja kahe uurimistöö kirjutamiseks.⁵²

---

⁴⁸ Libel ja Hayward, „Adding Brain to Brawn,“ 73–74.

⁴⁹ Kiszely, „The Relevance,“ 25.

⁵⁰ Quality Assurance Agency for Higher Education Report (Q437/2001), „Subject Review Report“.

⁵¹ HCSC 1997, 2.

⁵² *Ibid.*, 7; Higher Command and Staff Course Directive (2006), 4.

Lõimimine teiste õpikogemustega – sõjamängud ja matke

Sõjaajaloo õppimist ja akadeemilises stiilis uurimistööde kirjutamist täiendasid pärast külma sõja ajastu lõppu aktiivsemad õppemeetodid.⁵³ Oma asutamisest saadik on SAMS liikunud teataval määral selles suunas, et ajalugu oleks lõimitud sõjaliste harjutuste programmiga.⁵⁴ Harjutusi kasutati selleks, et anda kursantidele võimalus olla vaatlejaks ja vastata uurimisküsimustele.⁵⁵ Üldisesse õppekavasse lõimiti ka ekskursioonid ajaloolistesse lahingupaikadesse (nn *staff ride*). Näiteks uurisid SAMS-i kursandid kindral Ulysses S. Granti Vicksburgi kampaaniat ja tegid kaasa nädalase ekskursiooni mööda kampaania lahingupaiku Mississippil. Vaatamata lahinguväljaekskursioonide suhtelisele pikkusele on ettevalmistused nendeks tavaliselt lühikesed, sest selleks pole aega.⁵⁶

SAW korraldab samuti ekskursioone Ameerika kodusõja lahingupaikadesse, samuti kolmenädalase ringsõidu Euroopa lahinguväljadele.⁵⁷ 21. sajandi esimesel kümnendil katsetasid USA õhujõud ainulaadset ekskursiooni, mida nimetati *air ride*'iks. Uuenduslik kontseptsioon sisaldas sõjaaegse strateegilise pommitamise plaani uurimist, reaalselt toimuvat lendu, mis järgis pommirünnaku teekonda, ning maapealsete sihtmärkide ülevaatamist, et analüüsida pommirünnaku teostust ja tulemusi.⁵⁸

1990. aastate keskel korraldas Briti armee umbes 300 lahinguväljaekskursiooni aastas. Nagu on märkinud Peter Caddick-Adams ja John Kiszely, peegeldas see sõjaajaloo üha suuremat rakendamist üksuseülemate ja staabiohvitseride professionaalse arendamise töövahendina.⁵⁹ See praktika oli mõne aastakümne järel uuesti kasutusele võetud Briti maa- väe staabikolledžis Camberleys osana siis asutatud kõrgemast juhtimis- ja

⁵³ R. G. Haycock, „The Relevance and Role of the Battlefield Tour and the Staff Ride for the Armed Forces in the 21st Century: Introduction,” *Defence Studies* vol. 5, no. 1 (2005): 11.

⁵⁴ Kevin Bensoni elektronkiri autorile 12. augustil 2011.

⁵⁵ Kevin Bensoni elektronkiri autorile 25. augustil 2011.

⁵⁶ Kevin Bensoni elektronkiri autorile 12. augustil 2011.

⁵⁷ Barth, *The Challenges*, 52.

⁵⁸ Peter Caddick-Adams, „Footprints in the Mud: The British Army’s Approach to the Battlefield Tour Experience,” *Defence Studies* vol. 5, no. 1 (2005): 24.

⁵⁹ *Ibid.*, 15; Kiszely, „The Relevance,” 25.

staabikursusest (HCSC).⁶⁰ Kui kursus viidi 1997. aastal üle JSCSC-sse, kujundati õppekursioon ümber osana laiemast ümberkorraldusest, mis peegeldas suuremat rõhuasetust mitmeriigi- ja ühendoperatsioonidele.⁶¹

HCSC õppekursioon on jaotatud kolme faasi: eelnev uurimistöö, välitegevus ja viimase järeanalüüs. Esimeses faasis kirjutab iga kursant 5000-sõnalise uurimistöö, mis kantakse ette lahinguväljaekskursiooni ajal teemakohases paigas. Teises faasis, ekskursiooni ajal, teeb sõjaväelast õppejõud igas lahingupaigas lühikese sissejuhatuse. See sisaldab olulisemate maastikuliste objektide ja muude nähtuste kindlaksmääramist, samuti tähtsamaid küsimusi, mis puudutavad väesiirmist ja -struktuuri ning väejuhatuse otsuseid. Seejärel teeb üks kolmest kursuse õppejõudude hulka kuuluvast sõjaajaloolasest viieminutilise ajaloolis-taktikalise ettekande. Järgneb kursandi, kelle uurimus keskendus sellele lahingupaigale, 20-minutiline ettekanne. Sõjaajaloolased annavad vajaduse korral selgitusi ja sessioon lõpeb üldise aruteluga. Õhtused kokkuvõtlikud sessioonid on mõeldud päeva põhipunktide kordamiseks. Tegevuse järeanalüüs (*after-action review*, AAR) peetakse pärast ekskursiooni lõppu, kui ollakse naasnud JSCSC-sse.⁶² Ka sõjamängud on lõimitud HCSC õppekavasse tervikuna. Sõjamängudes hinnatakse kursantide ideid ja õhutatakse nende loominguilisust.⁶³

Nagu kõrgema astme HCSC, on ka JSCSC juhtimis- ja staabikursus (Advanced Command and Staff Course, ACSC) mõeldud majori auastmes ohvitseridele, kes pärast lõpetamist määratakse staabiohvitseri või üksuseülema ametikohale. Kursus hõlmab ekskursiooni USA kodusõja lahinguväljadele Fredericksburgis ja Chancellorsville'is ning osana suuremast Euroopa-reisist ka Normandiasse.⁶⁴

---

⁶⁰ David Hall, „Clio and Mars on Tour. Applied History – Battlefield Tours and Staff Rides in Contemporary Professional Military Education“ – *Educational Challenges Regarding Military Action*, toim. Hubert Annen ja Wolfgang Royl, Studies for Military Pedagogy, Military Science & Security Policy 11 (Frankfurt a.M.: M. Lang, 2010), 218.

⁶¹ *Ibid.*, 221.

⁶² *Ibid.*, 223.

⁶³ Rose, „New Horizons,“ 77.

⁶⁴ Caddick-Adams, „Footprints in the Mud,“ 23–24.

Kokkuvõte

Nagu Richard Hart Sinnreich veenvalt väidab, valitseb nii ohvitseride kui ka sõjaajaloolaste seas kasvav konsensus, et sõjaajalugu annab väärtusliku panuse ohvitseri professionaalsele arengule. Selle ulatus ja olemus on aga jäänud lahtiseks.⁶⁵ On võimalik, et nimetatud konsensus tulenes osaliselt arusaamast, et kui sotsiaalteaduslik haridus suurendab ohvitseri teadmisi ja oskusi halduse, diplomaatia ja poliitika vallas – mis oligi 1950. ja 1960. aastatel sotsiaalteaduste sõjakoolide õppeasutuste õppekavadesse lülitamise *raison d'être* –, siis sõjaajalugu võib anda asendamatu täienduse ohvitseri teadmistele, oskustele ja eetosele, mis on vajalikud tema peaülesandeks, sõjapidamiseks. Seetõttu on nii sõjaajaloolastel kui ka ohvitseridel teatud eelarvamus sotsiaalteadlaste võimalikust panusest sõjaväelise hariduse protsessis. Mitmesuguste madala intensiivsusega hübriidkonfliktide leviku ja nende ebamäärase poliitilise, sotsiaalse ja kultuurilise konteksti tõttu on aga sõjakolledžitesse juurde tulnud sotsiaalteadlasi, kes peaksid avardama ohvitseride silmaringi, kasutades politoloogiat, sotsioloogiat ja antropoloogiat uurimismeetodeid. Selle tulemusena on 21. sajandi esimese kümnendi lõpuks enamikus USA ja Ühendkuningriigi sõjakolledžites ajaloolastest ja sotsiaalteadlastest saanud võrdsed partnerid. Nagu näitab käesolev artikkel, keskendub sõjakolledžites antav haridus nüüd esimest korda ühekorraga nii süvendatud ajaloolisele teadmisele ja sõjandusoskustele kui ka avaramatele „pehmetele“ oskustele, mis põhinevad sotsiaalteaduslikel ainetel. Praeguse „kogu-spektri-operatsioonide“ ajastu sõjakolledžite akadeemilisuse kasvu tahtmatu tagajärg võib olla uus „vägivalla haldamise“ pädevus iseloomuliku professionaalse identiteedi, väärtuste ja oskustega.

Vaatamata vajadusele tasakaalustatud erialase pädevuse järele „uue kogu-spektri-sõjaväeprofessionaali“ arendamisel jätkavad sõjaajaloolased oma hindamatut tööd teadlikkuse, oskuste ja teadmiste säilitamisel kõrge intensiivsusega konfliktide kohta ka praegusel suhteliselt väikese-mastaabiliste, madala intensiivsusega ekspeditsioonioperatsioonide ajastul. Kui sõjaajaloolaste ainulaadne asjatundmine ühendatakse kõrge

---

⁶⁵ Sinnreich, „Awkward Partners,“ 56.

intensiivsusega konflikte käsitlevatel konkreetsetel kursustel ja nendega kaasnevatel sõjamängudel niisugustes kampaaniates ise osalenud vanemate õppejõudude ja vanemate eruohvitseride teadmiste ja oskustega, siis on suurte operatsioonide plaanimise ja elluviimise kogemusest kasu ka kursantidel, kes pärast kursuse lõpetamist teenivad mässutõrjeoperatsioonidel. Kui sõjakolledžid rakendavad kirjeldatud lähenemist, siis on sõjaajaloolastel selles hindamatu roll.

Külma sõja järgse ajastu kahel aastakümnel on kasvava hulga sõjakolledžites õpetavate sõjaajaloolaste staatus ja roll jäänud ebaselgeks. Tsiiviilteenistujatena puudub neil akadeemilisele maailmale ainulaadselt iseloomulik autonoomia ja individuaalsus. Seetõttu ja vaatamata praegustele jõupingutustele toetada vaba semestri sisseseadmist ja uurimistööd ei saa tsiiviilajaloolased enamasti akadeemilist toetust, mis on vajalik professionaalse arengu saavutamiseks, mis omakorda on otsustav selle elluviimiseks, milleks nad on esmajoones palgatud. Niisiis pole üllatav, et relvajõud kalduvad värbama eruohvitseridest doktoreid, kes on rohkem kursis sõjaväe organisatsioonikultuuriga. Nagu eespool märgitud, isegi kui sõjakolledžites suureneb uurimistöö osakaal, näevad sõjaväelised organisatsioonid sellest hoolimata sõjaajaloolaste peamist ülesannet ka edaspidi *õpetamises*, mitte *uurimises*.

Võib-olla, nagu kindralleitnant Sir John Kiszely soovitas, on „sõjaväeline haridus küsimus eneseharimisest“, s.t see peab olema osa juba nooremohvitseride pidevast enesearendamisest, kes pühendavad aega sõjaajaloo süstemaatilisele uurimisele kogu oma karjääri vältel. Ilma selleta ei ole nad vanemohvitseridena võimelised tegema järeldusi olulistest õppetundidest, mida sõjaajalugu peab relvajõududele pakkuma.⁶⁶ Kiszely on veendunud, et niisuguseks sõjaajaloo individuaalõppeks vajalike oskuste saavutamise võtmeks on staabikolledžite sõjaajaloolaste ettevaatlik mentorlus ja juhendamine.⁶⁷ Lõpuks võiks see ollagi sõjaajaloolaste ja sõjaajaloo pikaajaline eesmärk ja roll.

Inglisekeelsest käsikirjast tõlkinud Toomas Hiio

---

⁶⁶ *Ibid.*, 25.

⁶⁷ *Ibid.*, 27, 33.

Bibliograafia

Dokumendid

Briti kõrgema väejuhatus ja staabikursuse (Higher Command and Staff Course) direktiivid

1997, 1

2006, 4

Briti kõrghariduse kvaliteedi kinnitamise agentuuri aruanne (Quality Assurance Agency for Higher Education Report)

King's College London, Politics, oktoober 2001 (Q437/2001)

United States of America Army Command and Staff College Self-Study Report Submitted to the Commission on Institution of Higher Education of the North Central Association of Colleges and Schools. Fort Leavenworth: Pennsylvania, 1995.

Intervjuud ja kirjavahetus

Autori intervjuu John Kiszleyga. Shrivenham, aprill 2008

Autori intervjuu Victoria Syme-Tayloriga. Shrivenham, aprill 2008

Kevin Bensoni elektronkirjad autorile

31. detsember 2007

12. august 2011

25. august 2011

Kirjandus

Barth, Frank L. „The Challenges of Leadership Development in the United States Army: Part II – The School of Advanced Military Studies (SAMS).“ – *Fort Leavenworth, KS: School of Advanced Military Studies – Command and General Staff College*. S.l.: s.n., 2001.

Betts, Richard K. „Should Strategic Studies Survive?“, *World Politics* 50 (1997): 7–33.

Caddick-Adams, Peter. „Footprints in the Mud: The British Army's Approach to the Battlefield Tour Experience“, *Defence Studies* vol. 5, no. 1 (2005): 15–26.

Carter, Bradley L. „No „Holidays from History“: Adult Learning, Professional Military Education and Teaching History.“ – *Military Culture and Education*, toim. Douglas Higbee, 167–182. Farnham, Surrey & Burlington, VT: Ashgate, 2010.

- Chiabotti, Stephen D. „A Deeper Shade of Blue: The School of Advanced Air and Space Studies,” *Joint Forces Quarterly* vol. 49, no. 2 (2008): 73–76.
- van Creveld, Martin. *The Training of Officers. From Military Professionalism to Irrelevance*. New York: Free Press, 1990.
- Evans, Michael. *Western Armies and the Use of Military History since 1945*. Working Paper no. 46. S.n.: Australian Defence Studies Centre 1997.
- Hall, David. „Clio and Mars on Tour. Applied History – Battlefield Tours and Staff Rides in Contemporary Professional Military Education.” – *Educational Challenges Regarding Military Action*, toim. Hubert Annen ja Wolfgang Royl, *Studies for Military Pedagogy, Military Science & Security Policy* 11, 215–226. Frankfurt a.M.: M. Lang, 2010.
- Haycock, R. G. „The Relevance and Role of the Battlefield Tour and the Staff Ride for the Armed Forces in the 21st Century: Introduction,” *Defence Studies* vol. 5, no. 1 (2005): 5–14.
- Kiszely, John P. „The Relevance of History to the Military Profession: A British View.” – *The Past as Prologue: The Importance of History to the Military Profession*, toim. Williamson Murray ja Richard Hart Sinnreich, 23–33. Cambridge, New York: Cambridge University Press, 2006.
- Libel, Tamir ja Hayward, Joel. „Adding Brain to Brawn: The School of Advanced Air and Space Studies and Its Impact on Air Power Thinking,” *Air Power Review* vol. 13, no. 2 (2010): 69–80.
- Libel, Tamir. „IDF Operational-Level Doctrine and Education During the 1990s,” *Defense & Security Analysis* vol. 26, no. 3 (2010): 321–324.
- Libel, Tamir. „The Advanced Command and Staff Course (ACSC) – The First Ten Years,” *National Defense University „Carol I“ Bulletin* 2 (2010): 45–56.
- Libel, Tamir. „The Professionalism of the Education and Training of Combatant Officers in the Post Modern Western World.” Doktoritöö. Ramat Gani Bar-Ilani ülikool, 2009.
- Lyons, Gene L. ja Morton, Louis. *Schools for Strategy: Education and Research in National Security Affairs*. New York: Praeger, 1965.
- Mäder, Markus. *In Pursuit of Conceptual Excellence: The Evolution of British Military-Strategic Doctrine in the Post-Cold War Era, 1989–2002*, *Studien zu Zeitgeschichte und Sicherheitspolitik* 13. Bern: Lang, 2004.
- Naveh, Shimon. *In Pursuit of Military Excellence: The Evolution of Operational Theory*, The Cummings Center series 7. London: Cass, 1997.
- Rose, H. M. „New Horizons at the Staff College Camberley,” *The RUSI Journal* vol. 138, no. 6 (1993): 75–78.

- Sinnreich, Richard Hart. „Awkward Partners: Military History and American Military Education.“ – *The Past as Prologue: The Importance of History to the Military Profession*, toim. Williamson Murray ja Richard Hart Sinnreich, 55–77. Cambridge, New York: Cambridge University Press, 2006.
- Van Riper, Paul K. „The Relevance of History to the Military Profession: An American Marine’s View.“ – *The Past as Prologue: The Importance of History to the Military Profession*, toim. Williamson Murray ja Richard Hart Sinnreich, 34–54. Cambridge, New York: Cambridge University Press, 2006.
- Winton, Harold R. „The Creation and Sustainment of Advanced Warfighting Institutions.“ – *Warfighting and Ethics: Selected Papers from the 2003 and 2004 Rowell Seminars*, toim. Russell Parkin, Australian Army Rowell Profession of Arms Seminar Series 1. Canberra: Land Warfare Studies Centre, 2005.